

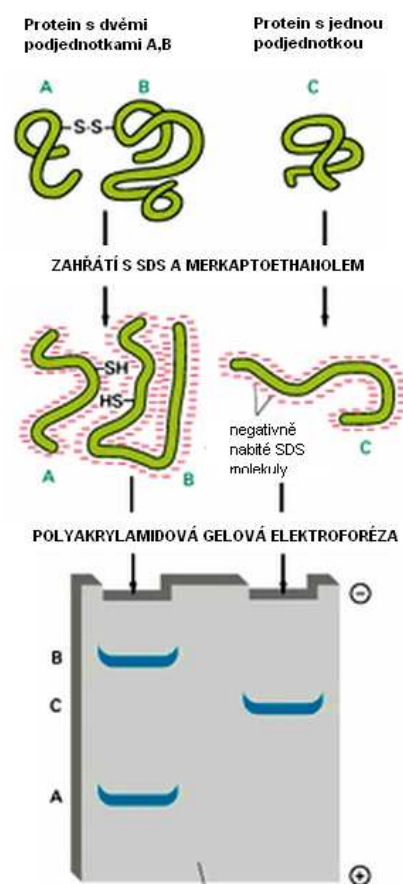
SDS polyakrylamidová gelová elektroforéza (SDS PAGE)

Princip

SDS polyakrylamidová gelová elektroforéza slouží k separaci proteinů na základě jejich velikosti (molekulové hmotnosti). Zahřátím vzorku za denaturačních a redukčních podmínek dochází k jeho denaturaci a navázání molekul SDS (dodecylsulfátu sodného), který udělí proteinu vysoký záporný náboj přímo úměrný jeho hmotnosti. Je to dáno tím, že SDS se váže na proteiny v poměru 1.4 g SDS na 1 g bílkoviny. Po nanesení vzorku (proteinu) na gel a umístění gelu do elektrického pole, dochází k migraci proteinů ke kladné elektrodě (anodě). Během této migrace jsou proteiny separovány na principu molekulového síta v polyakrylamidovém gelu (Obrázek 1.). Po následné vizualizaci separovaných proteinů v gelu se dá určit jejich relativní molekulová hmotnost srovnáním délky migrace se standardem o známé molekulové hmotnosti. Koncentrace akrylamidu použitého k přípravě gelu závisí na velikostech proteinů, které chceme separovat. Nízká koncentrace se používá k separaci proteinů o vysoké molekulové hmotnosti, zatímco vysoká koncentrace se používá k separaci proteinů o malé molekulové hmotnosti (viz tabulka 1).

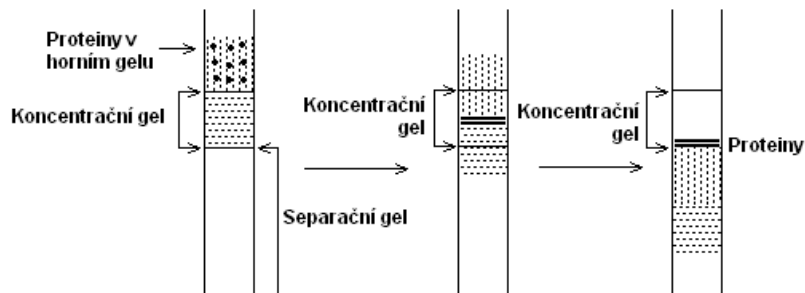
Tabulka 1. Separační schopnosti SDS-PAGE gelů

Koncentrace Akrylamidu (%)	Oblast separace (kDa)	lineární
15.0	12–43	
10.0	16–68	
7.5	36–94	
5.0	57–212	

Obrázek 1. Princip SDS PAGE separace

V praxi se pro separace proteinů velmi často používá tzv. diskontinuální elektroforéza skládající se ze dvou gelů, koncentračního a separačního (Obrázek 2). Tyto gely mají různá pH, kdy koncentrační gel má pH cca. 6,8, při kterém mají ionty obsažené v gelu nízkou mobilitu. Na rozdíl od toho, separační gel má pH cca. 8,8, kdy mobilita iontů v gelu je vysoká. Protože systémem protéká konstantní proud, musí dle Ohmova zákona být R koncentračního gelu vyšší než R separačního gelu. Při dostatečně odlišné koncentraci pufru v koncentračním a separačním gelu, bude napětí v koncentračním gelu dostatečně vyšší než napětí v separačním gelu, aby kompenzovalo rozdíl v mobilitách iontů. V systému je poté mobilita separovaných proteinů následující: $m_{\text{konc. gel}} < \text{proteiny} < m_{\text{sep. gel}}$. Díky této své mobilitě se separované proteiny na rozhraní gelů zkoncentrují a seřadí dle svých mobilit. Důležité je, aby koncentrační gel obsahoval nízkou koncentraci polyakrylamidu a nebránil tak proteinům v pohybu.

Obrázek 2. Princip diskontinuální elektroforézy

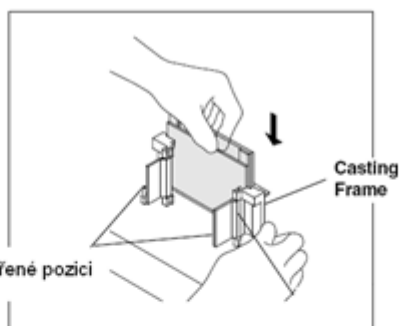
Příprava gelu

Složení sendvičové kazety pro nalití gelu

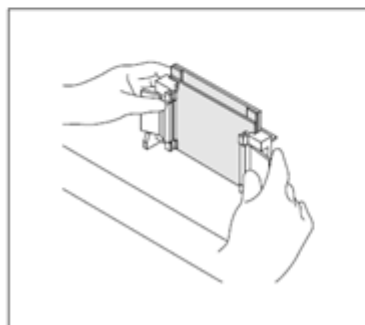
- Umístěte nalévací stojan a rámečky na rovnou podložku.
- Vezměte delší skla se spacersy o tloušťce 1.0 mm a umístěte na ně kratší skla.
- Umístěte skla do nalévacího rámečku tak, že popis na delším skle je orientován nahoru.
- Zaklapněte skla oběma klipsami zároveň.
- Umístěte nalévací rámeček se skly na nalévací stojan (nezapomeňte umístit na stojan těsnící podložku) a přitlačte je pomocí pružinky.

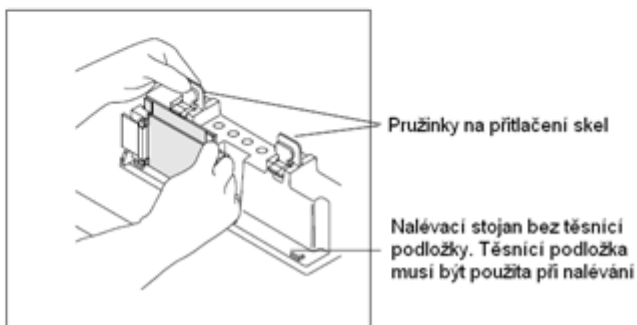
Bod b.)

Bod c.)

Bod d.)

Bod e.)

Nalévání separačního gelu

- Na základě Tabulky 2. namíchejte směs pro 10% separační gel do 100 ml erlenmayerovy baňky a promíchejte. Jako poslední přidejte persíran amonný.
- Pomocí 5 ml pipety nalijte připravený gel mezi připravená skla tak, aby od okraje kratšího skla zůstala mezera cca. 1 cm.
- Převrstvěte opatrně nalitý gel tenkou vrstvou vodou.
- Po 20 minutách vyndejte nalévací rámeček se skly z nalévacího stojanu a pomocí filtračního papíru odsajte vodu na povrchu polymerovaného gelu.
- Vraťte nalévací rámeček se skly do nalévacího stojanu.

Nalévání koncentračního gelu

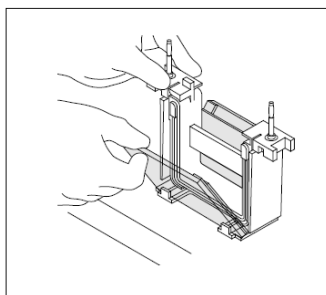
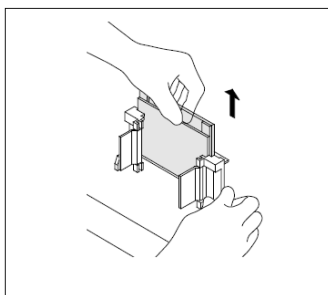
- Na základě Tabulky 2. namíchejte směs pro koncentrační gel do 100 ml erlenmayerovy baňky a promíchejte. Jako poslední přidejte persíran amonný.
- Pomocí 5 ml pipety nalijte připravený gel mezi připravená skla na již ztuhlý separační gel tak, aby koncentrační gel byl nalit až po okraj kratšího skla.
- Poté opatrně zasuňte mezi skla hřebínek o tloušťce 1.0 mm.
- Po 20 minutách vyndejte nalévací rámeček se skly z nalévacího stojanu, vyndejte opatrně hřebínek a vzniklé jamky propláchněte mili-Q vodou.

Tabulka 2. Složení směsi pro nalévání gelu

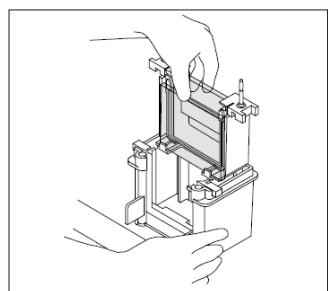
Koncentrační gel		Separací gel	
Procentní gel (%)	5	Procentní gel (%)	10
30% Akrylamid (ml)	1.7	30% Akrylamid (ml)	6.7
1M Tris(pH6.8) (ml)	1.25	1.5M Tris(pH8.8) (ml)	5
10% persíran amonný (ml)	0.1	10% persíran amonný (ml)	0.2
10% SDS (ml)	0.1	10% SDS (ml)	0.2
TEMED (ml)	0.01	TEMED (ml)	0.008
H ₂ O (ml)	6.8	H ₂ O (ml)	7.9
Celkový objem (ml)	10	Celkový objem (ml)	20

Sestavení aparatury

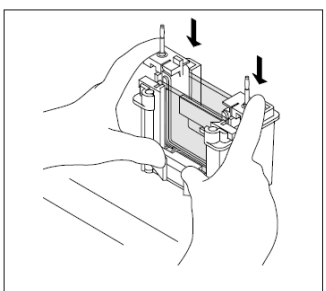
- Vyjměte skla z nalévacího rámečku a umístěte je každé sklo do drážek v elektrodovém držáku. Skla musí být umístěna tak, že kratší skla jsou orientována dovnitř směrem k sobě, čímž vytváří vaničku pro nalití pufru.
- Takto připravený elektrodový držák se skly zasuněte do upínacího rámečku.
- Gely přitlačte na zelené těsnění pomocí klipsen.
- Upínací rámeček poté vložte do elektrodové vany.
- Do komůrky mezi skly v elektrodovém držáku nalijte elektrodový pufr (až po okraj, cca. 125 ml). Do elektrodové vany nalijte potom asi 200 ml elektrodového pufru.

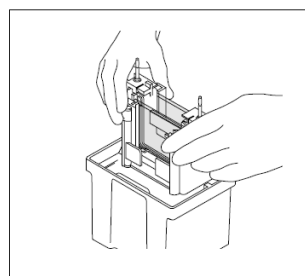
Bod a.)

Bod c.)

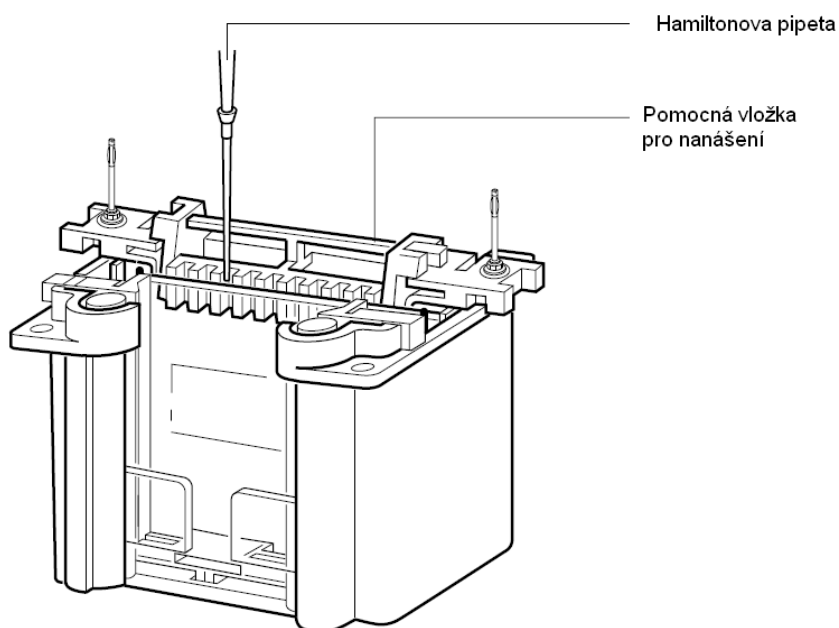
Bod c.)

Bod d.)

Nanesení vzorku

- Před nanesením vzorku smíchejte 42 μl vzorku s 8 μl nanášecího pufru a umístěte vzorek a délkového standard na 5 minut do termobloku vyhřátého na 95°C.
- Poté vzorek a standard zchlaďte na ledu.
- Do horní vaničky si vložte pomocnou vložku pro nanášení vzorku.
- Do jednotlivých jamek nanášejte pomocí Hamiltonovy pipety 20 μl vzorku. Do jedné jamky poté naneste 10 μl délkového standardu.

Vlastní elektroforéza

Elektroforetickou aparaturu uzavřete víkem a připojte ji ke zdroji stejnosměrného napětí. Na zdroji nastavte konstantní proud 30 mA/gel a po zapnutí ponechte elektroforézu probíhat tak dlouho, až zóna bromfenolové modři doputuje ke spodnímu okraji gelu.

Ukončení elektroforézy

Vypněte zdroj, otevřete elektroforetickou aparaturu, vyjměte z ní vnitřní elektrodový prostor, a slijte elektrodový pufr. Uvolněte z vnitřního elektrodového prostoru držák s gelem a opatrným zapáčením od sebe uvolněte skla. Z gelu odstraňte koncentrační část a zbytek přeneste do vody.

Protokol pro barvení gelů stříbrem

- a. Ponořte gel na 7 minut do 7% k. octové
- b. Ponořte gel na 10 minut do 50% metanolu
- c. Znovu ponořte gel na 10 minut do 50% metanolu
- d. Připravte si roztok A: 0.8 g dusičnanu stříbrného + 4 ml vody
- e. Propláchněte gel po dobu 10 minut v 100 ml vody
- f. Propláchněte gel po dobu 10 minut v 100 ml vody
- g. 5 minut před posledním promytím připravte roztok B: 21 ml vody + 25 ul 30% NaOH + 1.4 ml 14.8 M hydroxidu amonného
- h. Připravte barvicí roztok: Roztok B umístěte na míchačku a za neustálého míchání přidejte po kapkách roztok A. poté přidejte 76 ml mili-Q vody.
- i. Ponořte gel na 15 minut do barvicího roztoku.
- j. Propláchněte gel po dobu 5 minut v 100 ml vody
- k. Znovu propláchněte gel po dobu 5 minut v 100 ml vody
- l. Připravte vyvíjecí roztok: Smíchejte 200 ml mili-Q vody s 1 ml 1% k. citronové a 100 μ l 37% formaldehydu.
- m. Ponořte gel do vyvíjecího roztoku a inkubujte ho, dokud nejsou viditelné proužky (obvykle 2-10 minut).
- n. Ukončete vyvíjení propláchnutím 3 x 200 ml vody

Složení pufrů

Nanášecí pufr:

250 mM TrisHCl pH6.8
10% SDS
30% Glycerol
5% β -merkaptoethanol (nebo 0.5M DTT)
0.02% bromfenolová modř

10 x SDS elektroforetický pufr

TRIS	30.3 g
Glycine	144 g
SDS	10 g

Doplnit do 1l vodou (pH se neupravuje, směs má hodnotu cca. 8,8)